

Den georgiske *supra* - et ritualiseret drikkefællesskab

Gennem supraen, der er tæt forbundet med georgisk national selvforståelse, foregår der en kamp om og definition af ære. Den rituelle handling virker integrerende for de implicerede parter.

Af Rikke Elisabeth Frederiksen

Nær Narikala fortet, der står som et ældgammelt symbol på hovedstaden Tbilisis forsvar, skuer den 20 meter høje aluminiumsfigur af Moder Georgien ud over byen. Solidt og velplaceret med udsyn over den pulserende trafik, der leder både borgere og besøgende til og fra byen, står hun med sværdet i den ene hånd - parat til at bekæmpe fjender, og vinbægret i den anden - parat til at tage imod gæster. Et sigende symbol for den selvforståelse, der gør sig gældende i dette kaukasiske land. En gæst i Georgien bliver mødt med åbne arme, og der skal ikke tømmes mange af Moder Georgiens vinbægre, før en alliance af familiær betydning er skabt mellem de drikkeparter. Gæstfriheden kræver dog en indlevelse og investering af ressourcer fra både giver og modtager.¹

Den formaliserede og regelbestemte supra

Et ækvivalent ord for begrebet *supra* synes ikke umiddelbart at findes på dansk. Selve ordet *supra* referer til dug eller spisebord og henviser til det veldækkede bord, der møder deltagerne ved en supra. Begrebet *supra* oversættes typisk til fest eller banket, men dette dækker ikke tilfredsstillende over det egentlige indhold. En supra er mere end blot et stort middagsselskab eller en fest. Supraen er formaliseret og regelbestemt, med en række tilhørende symbolske handlinger. Supraen besidder således en rituel karakter. Der afholdes supra både i forbindelse med festlige begivenheder, såsom bryllup, fødselsdage og barnedåb samt i mere alvorlige sammenhænge som ved en begravelse. De formelle rammer er de samme uanset baggrunden, men en supra, der falder under den første kategori, vil typisk vare i længere tid, end de, der falder under den sidste. En supra vil almindeligvis vare et par timer eller en enkelt aften, men tidsrummet kan i nogle tilfælde strække sig over flere dage.

En på forhånd given anledning er dog ikke en forudsætning for at afholde en supra. Et tilfældigt møde mellem bekendte, såvel som fremmede, på en bar eller restaurant kan udvikle sig til en supra. Den rituelle

karakter er tilstede ved en planlagt så vel som ved en spontant opstået supra. Begge typer er centrale for det sociale liv i landet og virker integrerende for de implicerede parter.

Antropologen David Braund ser gæstfrihed, evnen til nydelse og ligegyldighed over for punktlighed som væsentlige aspekter ved den georgiske nationale selvforståelse (Braund 1994: 4). Disse elementer kommer til udtryk i supraen, hvor en kamp om og udfordring af ære ligeledes finder sted. Ifølge sociologen Pierre Bourdieu er ære situationelt betinget og forhandles gennem udfordringer. Denne æreskamp vil ofte finde sted gennem institutionaliserede ritualer (Bourdieu 1960: 100, 129). Denne artikel vil vise, hvorledes supraen, med dens symbolske handlinger, alkoholindtagelse, skål og *tamada*, kan ses som et sådan institutionaliseret ritual.

Tamadaens rolle

I begyndelsen af eller forud for en supra, vælges en *tamada*. Dennes rolle er central for udførelsen af supraen, og besiddelsen af denne funktion bliver betragtet som æreværdig. Tamadaen er i hovedreglen altid en mand og oftest den ældste mand i selskabet, da alder og social status er forbundet. Tamadaens funktion kan sammenlignes med toastmasterens funktion i en vestlig kontekst. Den førstnævnte har dog en mere formaliseret rolle end den sidstnævnte, da tamadaen nøje styrer, hvor meget deltagerne drikker, hvornår der drikkes, og hvor langt et tidsrum supraen strækker sig over. Forudsætningen for at være tamada indebærer en evne til at drikke store mængder alkohol, samt en evne til at holde taler og på anden vis kunne underholde et selskab, for eksempel ved at recitere små vers eller synge. Ved store begivenheder som et bryllup ses det ofte, at tamadaen bliver lejet udefra. Der er således mænd, der er mere eller mindre professionelle inden for dette maskuline hverv.

Ved en supra er der rigelige mængder af både mad og vin eller vodka. Det mest centrale aspekt i supraen er indtagelsen af alkohol og de dertil hørende skåler, der tager form af kortere eller længere taler omkring et givet emne. Tamadaen dedikerer skålen til et emne, hvilket for eksempel kan være kvinder, hvorefter alle løfter deres glas og skåler med hinanden. Herefter holder tamadaen en kortere eller længere tale for kvinder, deres betydning for supraens deltagere, deres madlavning og deslige. Som afslutning på skålen drikker først tamadaen og dernæst gæsterne.

¹ Denne artikel bygger primært på egne erfaringer med den georgiske supra, samt samtaler og interview med georgiere bosiddende i landet. Mine hovedinformanter er seks georgiske mænd mellem 20 og 40 år. Disse data er indsamlet under tre besøg de to sidste år i Georgien. Løbende inddrages sekundært materiale til at underbygge mine argumenter og til at analysere supraens sociale betydning.

Som hovedregel drikker gæsterne kun i forbindelse med en skål, og det forventes, at alle mænd drikker med på samtlige skåler. Lado, en georgisk mand i starten af tyverne, fortalte, at hvis en gæst ønsker det, kan denne godt drikke mellem skålerne, men det er ikke normen at drikke individuelt og uafhængigt af en skål.

Der er forskel på tamadaer. Som Lado udtrykker det, er der "traditionelle tamadaer og mere demokratiske tamadaer". Den første type er ofte ældre mænd eller mænd fra landet. Disse overholder reglerne meget stringent, hvorimod den anden type fortolker rollen mere frit. Lado fortalte, at han selv er tamada et par gange om måneden, og han betegnede sig selv som tilhørende den sidste kategori. For Lado er det centralt, at en tamada ikke nøder selskabet til at drikke mere, end deltagerne bryder sig om. En god tamada er, ifølge Lado, opmærksom på hverken at skåle for ofte, da festen ofte varer flere timer, eller at skåle for sjældent, da det er tamadaens pligt at underholde og opvarte selskabet supraen igennem.

Alaverdi og merikipe

I tilknytning til tamadaen kan der være to hjælpere. Den ene hjælper, *alaverdi*, uddyber tamadaens skåler. Det vil sige, at han holder en mindre tale i forlængelse af de emner, tamadaen skåler for. Hvis der er en alaverdi tilstede, er det først, når han har uddybet skålen og drukket, at resten af selskabet drikker. Under supraen kan tamadaen udpege sig en alaverdi, selvom en sådan ikke var der fra starten. Tamadaen kan ligeledes løbende bede forskellige af gæsterne udbringe en skål eller uddybe enkelte emner.

Den anden hjælper, *merikipe*, står for opfyldning af glassene. En gæst bør ifølge georgisk skik aldrig sørge for sig selv eller andre. Hvis der ikke er en merikipe tilstede, står tamadaen således selv for opfyldningen af glassene. Alaverdi og merikipe er ikke af lige så central betydning som tamadaen og vil derfor ikke altid være til stede ved en supra. Den ene hjælper kan ligeledes være til stede, uden den anden er det.

Ære og konkurrence

Det er vigtigt, at en tamada er i stand til at indtage store mængder alkohol uden at virke synligt beruset. Lado fortalte om en tamada, der havde opnået respekt og et ærværdigt omdømme, fordi han evnede at drikke op til 14 liter vin på en aften. Det er ikke kun tamadaen ved en supra, der opnår anerkendelse ved at indtage store mængder alkohol, det betragtes tværtimod som en vigtig egenskab ved enhver mand med respekt for sig selv. Kvindernes ære er forbundet med til enhver tid at være i stand til at opvarte inviterede såvel som uventede gæster. Hvor det således forventes, at manden er i stand til at underholde et selskab og indtage store mængder alkohol såvel som mad, forventes det, at kvinden er i stand til at lave mad og forsyne selskabet med overflod. Kvinden bidrager herigennem til mandens ære. Ifølge mine informanter er det således vigtigt for en mand at have en kvinde, der kan sørge for rigeli-

ge mængder mad. Maden og kvindernes betydning vender jeg tilbage til senere i artiklen.

Den personlige ære vægtes højt i Georgien, og det enkelte individ løber gerne en risiko for at opnå eller bevise sin ære (se også Sampson 1987:132). Evnen til at indtage store mængder alkohol er forbundet med selvkontrol. Besiddelse af en høj grad af selvkontrol betragtes med respekt og er således forbundet med ære. Den enkeltes selvkontrol sættes dog på prøve igennem det store alkoholindtag, der finder sted under supraen. Ifølge antropologen Kevin Tuite foregår der gennem supraen en mere eller mindre synlig konkurrence. Deltagerne kæmper således om, hvem der er i stand til at drikke mest uden at blive synligt påvirket heraf (Tuite 2005: 2). Kriteriet om at undgå den synlige påvirkning synes dog ikke altid at være til stede. Selvom den beruselse, der ofte følger en supra, ikke er den formelle anledning til at drikke, synes det i mange situationer at være en væsentlig del af motivationen. Flere af mine informanter lagde således ikke skjul på, at de drak for at opnå beruselse og fortalte om episoder, hvor de selv eller deres venner havde været synligt påvirkede.

Således peger mine observationer og data mod, at de formelle regler bliver omgået i den udøvende praksis. Der kan spores et element af konkurrence i forhold til, hvem der kan tåle det højeste alkoholindtag, men et beundringsværdigt indtag af alkohol bliver ikke nødvendigvis mindre beundringsværdigt, hvis det manifesteres i en dertil svarende beruselse. Det centrale er, at alkoholen indtages i det sociale rum, der dannes gennem den rituelle praksis, supraen.

Skålens formelle rammesætning

Et almindeligt georgisk vinglas er lavet af gennemsigtigt glas, hvorved alle kan holde øje med, hvor meget de andre deltagere drikker. Der er en smule variation i forhold til, hvor stor en mængde der drikkes ved hver enkelt skål. Dette hænger sammen med tamadaen, situationen og emnet for skålen. Normen er dog, at mere end halvdelen af de ca. 150 ml, der kan være i vinglasset, drikkes ved hver skål. Vodka bliver serveret i mindre glas på et par centiliter. Det er mere acceptabelt at drikke mindre, når der er vodka i glasset, end når der er vin.

Som tidligere nævnt er skålerne det centrale aspekt i supraen. Skålerne virker integrerende på de implicerede parter, da de emner, der tages op, er af central betydning for deltagerne. Jo mere personlig og følelsesladet en skål er, des mere anerkendelse viser deltagerne. Når der forekommer en skål med særlig relevans, er det normen, at alle deltagere tømmer deres glas. En gæst kan ydermere understrege anerkendelsen af en skål ved at sætte sit tomme glas hårdt i bordet.

I det vestlige Georgien indledes supraen traditionelt med en skål for fred. I andre dele af landet bliver supraen typisk indledt med en skål for anledningen til, at selskabet er samlet. Der kan argumenteres for, at

dette i sig selv er et udtryk for et ønske om fred, da deltagerne gennem supraen opnår en alliance, der forventes at vare ved efter supraens ophør.

Rækkefølgen på skålerne er ikke nær så stringent som selve formen. De samme temaer tages op på forskellige måder i den enkelte supra. Fred, kærlighed, livet, døden og venskab er de mest centrale emner, der går igen i samtlige supraer. En informant fortalte mig, at under skålen for de afdøde var reglen, at mændene skulle rejse sig, mens kvinderne blev siddende. Denne gestus, har jeg aldrig selv oplevet. Til gengæld oplevede jeg ofte, at mændene rejste sig, når der blev skålet for kvinderne. Denne gestus ses af informanterne som en måde at udtrykke respekt og anerkendelse på.

Skålen for de afdøde kan dedikeres til én bestemt eller bestemte personer, men vil lige så ofte være for afdøde i almindelighed. Denne skål gøres kort, da det anses for at være for personligt et emne til at blive uddybet. Den efterfølgende skål er en hyldest til livet, ofte dedikeret til børn. Det kan enten være i form af de børn, deltagerne har, dem, de får i fremtiden, eller for alverdens børn. Børn symboliserer således liv. En skål kan dog dedikeres til børn, uafhængigt af en forudgående skål for de døde. Ved de supraer jeg deltog i, fremsagde tamadaen ofte et ønske om, at hans børn måtte lære min mands og mine fremtidige børn at kende. Samtidig med at være en skål for livet, ligger der i denne skål et ønske om at skabe en relation, der når ud over supraens rammer og er et udtryk for den alliance, der som nævnt dannes via supraen.

Den afsluttende skål er for tamadaen eller det hus, supraen foregår i, og fremsiges ikke af tamadaen selv. Det vil dog typisk være tamadaen, der henleder til supraens afslutning ved for eksempel at skåle for, at vi har været samlet den givne dag. En uerfaren supradeltager kan således komme til at afslutte supraen i utide i et beskedent ønske om at ville skåle for sin vært. Dette vil mod hensigten blive betragtet som et tegn på manglende respekt. Før supraen afsluttes, skal de væsentlige skåler være udført, og afslutningsskålen siges af en deltager af samme status som tamadaen.

Afvigelser fra reglerne

Som vist er der tale om en formaliseret og ritualiseret måde at drikke på. Der synes dog at være en variation i forhold til, hvor regelret den formelle struktur bliver fulgt. Mine observationer indikerer, at dette hænger sammen med, hvilket forhold de implicerede parter har forud for supraen. Ved de fleste af de supraer, jeg deltog i, var det mødet mellem mig som gæst og fastboende georgiere, der var anledningen. Under de første møder af denne slags blev den formelle rammesætning overholdt stringent. Gennem deltagelse i flere supraer med de samme individer blev min relation til disse styrket, og en slækkelse af de formelle regler begyndte at forekomme. Reglernes overholdelse har således ikke nogen direkte forbindelse med formaliteten i anlednin-

gen til supraen, men i højere grad med relationen mellem de implicerede parter.

Jeg har kun deltaget i én supra, hvor der var en på forhånd given anledning. Denne supra var en fødselsdagsfest i en lokal organisation, jeg havde kontakt til. De øvrige deltagere i supraen arbejdede tæt sammen i det daglige og havde således et klart defineret forhold til hinanden. Deltagerne omgikkes reglerne lempeligt: vinen blev skænket i høje rummelige vinglas, og deltagerne nippede til vinen imellem de forskellige skåle. Til gengæld var der ikke nogen af deltagerne, der tømte glasset hverken helt eller halvt i forbindelse med en skål. Ikke alle lyttede til tamadaen, og enkelte undlod helt at drikke på skålen. Endvidere blev der skålet på skift fra deltagerens side uafhængigt af kønnet. Dette strider imod det uskrevne regelsæt, samtlige mine informanter har præsenteret mig for.

Disse observationer understøtter mit argument om en integrerende effekt af supraen: når der er skabt en alliance mellem de individer, der indgår i en supra, er de formelle rammer ikke af lige så central betydning, som når deltagerne er fremmede.

Kvindernes og madens betydning

Som indledningsvis nævnt kan supra oversættes med "et veldækket bord". I forbindelse en spontan supra, serveres der ofte udelukkende vodka eller vin. Ved en større eller planlagt supra er der derimod både mad og drikke ad libitum.

Maden symboliserer gæstfrihed, åbenhed og velstand. Det er derfor vigtigt, at der serveres mere, end gæsterne kan spise. Både de tallerkner, maden serveres på, og de tallerkner, der spises af, er omtrent 17 cm i diameter, hvilket svarer til en standard kagetallerken. Mængden af mad fremstår herved overvældende og understreger dermed værtens velstand. Ved at acceptere denne overflod og indordne sig under de rammer, værten har sat, udviser gæsten tillid og en form for underkastelse (Tuite 2005: 14). Da gæstfrihed og nydelse som nævnt er centrale dele af den nationale selvforståelse, opnår værten ære, når gæstebuddet og den dertilhørende overflod accepteres. Omvendt vil en afvisning virke krænkende.

Traditionelt set er der en stærk kønsdifferentiering i forhold til supraens rammesætning. Kvindernes funktion er at sørge for maden, mens det er mandens opgave at spise, drikke og bestride tamadarollen. En del af en mands ære består i at have en kvinde i huset, der er i stand til at opvarte inviterede så vel som uventede gæster. Kvinderne sidder ikke med under supraen. Hvis de overhovedet viser sig, er det ved at gå til og fra bordet med forskellige retter (Tuite 2005: 14). Den eneste skål, det forventes, at kvinder drikker med på, er den, der dedikeres til deres køn. Ifølge flere af mine informanter er det dog blevet mere almindeligt, at kvinderne tager aktiv del i supraen. Desuden har jeg deltaget i en uformel supra med tre andre kvinder og

en mand, hvor alle tog lige del, og hvor en kvinde påtog sig rollen som tamada. En anden gang blev min mand og jeg inviteret ind hos en kvinde, der selv fungerede som tamada. Kønsopdelingen er således ikke nær så rigid, som den ifølge mine informanter var for år tilbage.

Når kvinderne deltager i supraen, afslår de dog ofte helt at drikke. Når de drikker, giver de gerne udtryk for, at alkoholen misbehager dem. Denne åbenlyse afstandtagen fra vinen og derved også den dertilhørende skål kan umiddelbart fremstå som en krænkelse og afvisning af tamadaen. I Georgien er der imidlertid en tradition for, at en mand er forpligtet til at give, mens en kvinde modsat besidder retten til at nægte at tage imod. Når en mand tilsyneladende nøder en kvinde med alkohol, og hun åbenlyst udtrykker sin uvilje og afsky, er det altså fuldt ud acceptabelt. Måske endda forventet. Trods opblødningen af den traditionelle kønsdifferentiering jeg netop har beskrevet, er forventningen om kønnes modsatte forhold til alkohol dog et udtryk for, at der ikke er tale om en fuldstændig ophævelse af den kønslige rollefordeling. Alkoholindtaget er altså fortsat forbundet med maskulinitet, hvor madlavning er en feminin kvalitet.

Georgisk gæstfrihed

Et traditionelt georgisk ordsprog siger, at gæster er sendt af Gud, hvorfor gæstfrihed bliver betragtet som en central komponent i den georgiske selvforståelse (Tuite 2005: 10). En besøgende i Georgien bliver mødt med åbenhed i form af mad, drikke og små gaver. Denne åbenhed hænger sammen med forståelsen og betydningen af ære, samt behovet for alliancedannelse.

En vært forventer ikke umiddelbart noget til gengæld for den gæstfrihed, han eller hun stiller til rådighed. Det væsentlige er, at gæsten tager imod mad, drikker den serverede alkohol og lytter til tamadaen. Georgiere ønsker ikke at fremstå som fattige, og det betragtes som en ære i sig selv at være i stand til at kunne tage imod en gæst og varte denne op. Imellem venner og kolleger kan der derfor forekomme en kamp om at give og en afstandtagen til at tage imod.

Gæsten har ikke nogen umiddelbar indflydelse på tidsperspektivet i supraen samt mængden af mad og alkohol, der bliver konsumeret. Forholdet er derved hierarkisk, hvor værten er den dominerende. I sidste ende får begge parter et udbytte ud af supraen i form af en social relation. Flere af mine informanter berettede, at der eksisterede en indforståethed om, at accepten af et gæstebud eller indgåelsen i en supra fordrer en fremtidig alliance mellem de implicerede parter. Disse elementer af ære og alliancedannelse, har eksisteret længe før supraen i dens egentlige form (Tuite 2005: 6,13). Med sine grænser mod Rusland, Tyrkiet, Armenien og Aserbajdsjan har Georgien oplevet mange interessekonflikter, krige og invasioner. Senest med indlemmelsen i Sovjetunionen i 1921. Ifølge antropologen Fredrik Barth

opstår behovet for og dannelsen af gruppeidentitet i mødet mellem to grupper, hvor der foregår en kamp om ressourcer (Barth 1969: 15). Den usikkerhed, Georgien i umindelige tider har været underlagt, har skabt et stærkt behov for at skelne mellem venner og fjender. Denne kategorisering manifesteres i alliancedannelsen, hvorigennem det enkelte individ bliver i stand til at skelne mellem fjender og allierede. Drikkefællesskabet har i denne forbindelse længe fungeret som et vigtigt redskab til denne alliancedannelse. En fjende er kun en fjende, indtil denne er trådt ind over dørtærsklen. Enhver, der tager imod et hjemms gæstfrihed, er således en fremtidig ven af hjemmet og dets tilhørende netværk.

Parallel økonomi under Sovjetstyret

Rejsebeskrivelser tilbage fra det 12. århundrede beskriver sociale sammenhænge, hvor der er en overflod af mad og vin i overensstemmelse med den overflod, der kan opleves ved supraen (Tuite 2005: 6). Supraen i dens formaliserede form, med tamadaen og skålen som de centrale elementer, er dog først opstået under Sovjetstyret. Indførelsen af planøkonomien og indlemmelsen i Sovjetstyret, der fandt sted i denne periode, medførte en øget politisk og økonomisk kontrol. Denne kontrol af blandt andet det offentlige rum begrænsede georgiernes handlemuligheder og selvbestemmelse (Mars og Altman [1987] 1991: 276f). Adgang til service, arbejde og varer var i denne periode begrænset. Det allerede eksisterende drikkefællesskab blev af central betydning for en voksende parallel økonomi i landet, da borgerne herigennem fik adgang til mad og vin, der var vanskeligt tilgængelig i den offentlige sfære (Sampson 1987: 131). Aktørerne i paralleløkonomien løb dog en risiko for afstraffelse i tilfælde af, at deres aktiviteter blev afsløret. Paralleløkonomien var derfor ikke udelukkende en gevinst. Ifølge antropologen Steven L. Sampson har paralleløkonomi appel i lande, hvor befolkningen sætter høj pris på personlig ære og risikovillig opførsel for at bevise denne ære, hvilket netop gør sig gældende i Georgien (Sampson 1987: 131f). Denne risikovillighed ses desuden gennem alkoholindtagelsen, hvor deltagerne udfordrer hinandens grænser for alkoholindtag, hvorved den enkeltes selvkontrol sættes på spil.

Supraen blev fra sovjetstyrets side misbilliget. For det første på grund af den manipulation, der foregik i den private sfære. For det andet på grund af den overflod og det enorme forbrug af ressourcer, der fandt sted. Sovjetstyret havde dog samtidig brug for supraen som institution. Ifølge Sampson var strejker, protester og oprør én måde at reagere mod et lands politiske, økonomiske og sociokulturelle betingelser. Mindre konfronterende former for modreaktioner som supraen og paralleløkonomien var en anden. Gennem det personfokuserede netværk opbyggede borgerne en social sikkerhed, der manglede i det offentlige rum. Samtidig fik de via de alliancer, de skabte i dette netværk, adgang til goder og varer, som de ikke almindeligvis havde mulighed for at opnå (Sampson 1987: 134). Ifølge denne analyse er det således muligt at se supraen som erstatning for en konfronterende modstand, hvorfor

styret på trods af dets umiddelbare misbilligelse kunne drage nytte af supraen som social institution.

National selvforståelse

Ifølge en georgisk myte kom georgierne for sent, da Gud i tidernes morgen uddelte land. Da de mødte op, havde Gud opdelt verden mellem de øvrige folkeslag, og der var ikke noget tilovers til georgierne. Da de imidlertid forklarede Gud, at deres forsinkelse var grundet i en fest, hvor de havde skålet til hans ære, skænkede han georgierne det stykke land, han oprindeligt havde tiltænkt sig selv (Braund 1994: 4). Denne myte er sigende for den selvforståelse, der er i landet, hvor supraen, en forestilling om at være Guds udvalgte folk samt en manglende punktlighed er centrale elementer.

Som allerede nævnt, er supraen i udgangspunktet regelret og formaliseret, hvilket står i stærk kontrast til den mentalitet, der eksisterer i det offentlige rum. Mine informanter bekymrede sig sjældent om punktlighed og retskaffenhed. Jeg kunne samtidig konstatere en tendens til decideret afstandstagen fra eller total ignorering af regler i det offentlige rum. Dette vil enhver, der har kastet sig ud i trafikken i Tbilisi, kunne nikke genkendende til. Flere af mine informanter fortalte, at de enten havde kørt uden kørekort i længere perioder eller havde erhvervet deres kørekort ved brug af bestikkelse. Flere kørte ofte spirituskørsel, selvom det er strafbart. Som passager observerede jeg desuden dagligt, at både fartgrænser og lysreguleringer blev ignoreret af en overvejende del af trafikanterne.

Georgiere sætter således en ære i at gradbøje de offentlige regler. Dette er ifølge historikeren David Braund en tendens i lande, der har været domineret og kontrolleret af en fremmed autoritet (Braund 1994: 5), hvilket kan ses som et andet aspekt af den føromtalt ikke konfronterende modstand. Omvendt lægger georgierne en ære i deres kultur i form af supraen og de dertil hørende symbolske handlinger, den georgiske mad og den georgiske vin. Supraen fremstår derved som en del af landets kulturelle stolthed, hvis oprindelse kan spores i myten om Georgiens tilblivelse. Supraen i dens nuværende form og den dertilhørende paralleløkonomi opstod som en reaktion mod Sovjetstyret. Dette alliancedannende fællesskab dannede fundament for en identitetsfølelse, der stod i stærk modsætning til det kommunistiske styre. Ifølge Barth må der være tydelige forskelle imellem to grupper, for at de kan opretholdes som adskilte grupper (Barth 1969: 15). Det offentlige, uprivate rum, hvor georgierne sætter en ære i at omgå reglerne, står på denne måde i stærk kontrast til det private rum, der bygger på fællesskab, rituel og i udgangspunktet regelret udførelse.

Supraen i det post-sovjetiske Georgien

Supraen er i høj grad en kulturelt overleveret rituel handling, hvis funktion langsomt har ændret sig over tid. Som vist i det foregående afsnit henter supraen sine rødder tilbage i det 12. århundrede eller tidligere, men

blev formaliseret og ritualiseret under Sovjetstyret. I det 21. århundrede er alliancedannelsen stadig central for den sociale sikkerhed. Efter den politiske usikkerhed, der fulgte i kølvandet på Sovjetstyrets fald, så georgierne et håb om en lys og bedre fremtid, forventet realiseret gennem Rosenrevolutionen i november 2003. I dag oplever de, at deres håb og forventninger har slået fejl. Arbejdsløshed og fattigdom er en del af hverdagen for mange georgiere. Den forbedring og udvikling, de havde håbet på, synes ikke inden for rækkevidde, og mange har derfor ikke meget at se frem til og gør sig ikke de store forestillinger om fremtiden (Demant Frederiksen 2007). Gennem supraen og de dertilhørende alliancer og netværksdannelser opnår den enkelte således i dag kompensation for den manglende sociale sikkerhed og retfærdighed.

Supraens rituelle betydning

Supraen er et centralt aspekt af det sociale liv. Mindi, en ung georgisk mand, jeg vandrede med i Shatili nær den Tjetjenske grænse, omtalte supraen som et nationalt universitet, hvor der videregives historisk og kulturel viden. Mine informanter gav udtryk for en stolthed over supraen som en væsentlig del af deres kultur. De gange, jeg spurgte ind til supraen, mens den stod på, oplevede jeg et element af konkurrence mellem deltagerne, i forhold til at udvise størst viden om supraen. Spurgte jeg derimod ind til supraens symbolske handlinger og dens sociale betydning uden for den formelle rammesætning, oplevede jeg en større tilbageholdenhed. Flere af mine informanter fortalte, at en supra ikke kan forklares, men må opleves.

For mine informanter er supraen ikke en handling, der kan kortlægges og fæstnes i ord. Supraen er et kulturelt og socialt rum. Gennem supraen videregives den georgiske historie og de georgiske traditioner til kommende generationer. Et helt centralt aspekt ved den georgiske supra er en indforståethed mellem deltagerne om, at den relation, de gennem supraen etablerer, rækker ud over supraens rammer. Den transformative proces, der herved finder sted, indikerer supraens rituelle aspekt. En fremmed er potentielt set en fjende. De individer, der indvilliger i at indgå i en supra, transformeres gennem ritualen og den dertilhørende alliancedannelse til venner eller allierede. Gennem supraen ordner individerne deres verden ved at sætte klare grænser for, hvem der er en del af fællesskabet, og hvem der står udenfor. Moder Georgien med vinbægeret i den ene hånd og sværdet i den anden symboliserer dette behov for en tydelig grænsedragning.

Ifølge antropologen David Kertzer er ritualer en uundgåelig del af alt socialt liv (Kertzer 1988: 1). Der er to centrale aspekter ved ethvert ritual. Det første er den føromtalt transformativitet, hvor for eksempel fjender eller fremmede omdannes til allierede eller venner. Det andet aspekt er det net af symboler, som ethvert ritual er spundet ind i, hvorigennem individerne ordner deres verden og giver deres liv mening. Symboler besidder en multivokalitet, hvilket muliggør, at forskellige indivi-

der kan indgå i det samme ritual trods forskellige fortolkninger heraf (Kertzer 1988: 9ff). Kertzer definerer samtlige menneskelige handlinger som symbolske. Da ethvert individ dagligt bliver konfronteret med langt flere stimuli, end det er i stand til at kapere på én gang, reducerer han eller hun disse indtryk og omdanner dem i systemer, der til dels er lært ud fra samfundsmæssigt bestemt symbolske systemer, til dels er individuelt konstrueret (Kertzer 1988: 3f).

Supraen besidder en række fastlagte symboler, der går igen i hver enkelt supra: tamadaen, skålerne og alkoholen. Disse symboler hjælper individerne til at ordne deres verden. Besiddelsen af tamadarollen er et udtryk for en socialt eftertragtet position og et udtryk for maskulinitet. Skålen, hvor centrale emner er fælles for deltagerne, virker integrerende for deltagerne. Gennem en struktureret indtagelse af alkohol sættes rammerne for, hvem der er med i fællesskabet, og hvem der står udenfor (Mars og Altman 1991: 275). Desuden konkurreres der igennem alkoholindtaget ydermere om tilegnelsen af ære. Som tidligere vist foreskriver de formelle regler, at dette ikke efterfølges af en synlig beruselse. Denne forskrift til trods gav flere af mine informanter udtryk for, at de netop søgte beruselse gennem supraen. Dette var dog ikke den primære motivation for at deltage i en supra, men en væsentlig sekundær faktor. Dette indikerer den multivokalitet, der findes i rituelle handlinger. Gennem min deltagelse i supraen, interview og samtaler er jeg flere steder stødt på informationer, der peger på forskellige fortolkningsmuligheder eller uoverensstemmelser i udførelsen. Et af de allerede nævnte eksempler er mine informanternes forskellige udsagn om, hvor meget der skulle drikkes ved hver skål. Enkelte informanter pointerede, at glasset skulle tømmes hver gang, mens andre klargjorde, at halvdelen skulle drikkes ved hver skål. Det kan nævnes, at de informanter, der mente, det hele skulle drikkes, tilhørte den kategori af tamadaer, Lado betegede som "traditionelle".

Der var dog en fælles enighed om, at supraen er en særlig georgisk tradition. Der var ligeledes enighed om, at de centrale symboler: tamadaen, skålen og alkoholen skulle være til stede ved enhver supra. Multivokaliteten i supraen bevirker i denne kontekst, at deltagerne kan tillægge den en individuel og særegen karakter, så længe den ligger inden for de socialt givne rammer (jævnfør Kertzer 1988: 4).

Fælles identitet

Jeg har i denne artikel vist, hvordan supraen, der i udgangspunktet er stærkt formaliseret, virker integrerende for de implicerede parter. Når en alliance er skabt, er det dog muligt at slække på den formelle rammesætning, så længe de væsentligste symboler: tamadaen, alkoholen og skålen er til stede.

En væsentlig faktor ved supraen er den kamp om ære, der finder sted. Deltagerne udfordrer hinanden gennem en konkurrerende alkoholindtagelse. Evnen til at være

tamada samt evnen til at modtage og opvarte gæster er andre æresskabende elementer.

Supraen er tæt knyttet til den nationale selvforståelse, hvor evnen til nydelse og omgang med de offentlige regler er centrale elementer. Supraen i dens nuværende form opstod under Sovjetstyret som en reaktion mod landets politiske situation. I dag, som dengang, fungerer supraen alliancedannende for deltagerne. Gennem supraen danner individerne en fællesidentitet, der står i kontrast til det offentlige rum.

Med denne artikel har jeg skitseret supraens formelle rammesætning og diskuteret dens symbolske betydning. For at opnå en dybere indsigt i supraen, vil jeg sige, som mine informanter sagde til mig, supraen kan ikke forstås i ord, den skal opleves på egen krop.

Rikke Elisabeth Frederiksen er stud.mag. i antropologi og europastudier, Århus Universitet.

Litteratur

Barth, F. (1969): "Introduction" In: *Ethnic Groups and Boundaries. The Social Organization of Culture Difference*. Universitetsforlaget Oslo: 9-38.

Braund, D. (1994): *The Nation, a Real Myth*
<http://www.intellectbooks.com/nation/html/braund.htm>

Bourdieu, P. "The Sense of Honour" i: *Algeria 1960*. Cambridge University Press. Cambridge 1979: 95-132.

Frederiksen, M. D. (2007): "Invisible Suffering – Mental Illness, Social Annihilation and Violence in Georgia" i *Kontur – Tidsskrift for Kulturstudier*. Nr. 14.

Kertzer, D. (1988): *Ritual, Politics and Power*. New Haven.

Mars, G. og Altman, Y. ([1987] 1991): "Alternative Mechanisms of Distribution in a Soviet Economy" In: Douglas, M. (ed.): *Constructive Drinking, Perspectives on Drink from Anthropology*. University of Cambridge: 270-278.

Sampson, S. L. 1998: "The Second Economy of the Soviet Union and Eastern Europe" I *ANNALS, AAPSS*, 493, september 1987

Tuite, K. "The Georgian Banquet"
<http://www.mapageweb.umontreal.ca/tuitekj/publications/Tuite-supra.pdf> 8/11/05